* MPSC/Combined Group-B साठीचे महत्त्वाचे प्रश्न *

Economics

Q1) 'हिंदू वृद्धी दराबाबत' खालील विधाने अभ्यासा.

अ) 1950 ते 1980 च्या दशकापर्यंत GDP वाढीचा दर 1.3%. होता.

ब) 1950 ते 1980 च्या दशकापर्यंत दरडोई उत्पन्न वाढीचा दर 3.5%. होता.

पर्यायी उत्तरे :-

1) फक्त अ बरोबर 2) फक्त ब बरोबर
3) दोन्ही चूक 4) दोन्ही बरोबर

Q.2) 2018-19 च्या GVA नुसार योग्य क्षेत्रीय वाट्याच्या जोड्या जुळवा.

क्षेत्र	वाटा
I) कृषि व संलग्न क्षेत्र	अ) 16.1%.
II) उद्योग क्षेत्र	ब) 29.6%.
III) सेवा क्षेत्र	क) 53.3%.

पर्यायी उत्तरे :- 1) I - अ, II - ब, III - क
2) I - क, II - ब, III - अ
3) I - ब, II - क, III - अ
4) I - क, II - अ, III - ब

Q.3) 2010 ते 2017 या काळात भारतातील आर्थिक विषमता गिनी मिनी निर्देशांकानुसार ----- होती ?

1) 36.8 2) 33.6 3) 35.7 4) 31.8

Q.4) जागतिक लोकसंख्या दिनाविषयी अयोग्य विधान/ने ओळखा.

अ) 11 जुलै 1987 रोजी जगाची लोकसंख्या 5 अब्ज झाली म्हणून 1987 पासून हा दिन जगभर पाळला जातो.

ब) संयुक्त राष्ट्रांच्या अंदाजानुसार 2100 साली जागतिक लोकसंख्या 11 अब्ज होईल.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) दोन्ही चूक 4) एकही नाही

Q.5) जागतिक लोकसंख्या स्थिती अहवाल 2019 विषयी सत्य विधाने ओळखा.

अ) हा अहवाल 1 मे 2019 रोजी United Nations Population fund द्वारे जाहीर झाला.

ब) United Nations Population fund चे 2019 हे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष होते आहे.

क) या संस्थेचे प्रमुख डॉ. नटालिया कानीम हे असून मुख्यालय न्यूयॉर्क येथे आहे.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त अ, ब
3) फक्त क 4) सर्व योग्य

Q.6) जागतिक लोकसंख्या स्थिती अहवाल 2019 नुसार अयोग्य विधाने ओळखा.

अ) 2010 ते 2019 या काळात जगाच्या लोकसंख्येत वार्षिक 11%. वाढ होऊन ती 7.7 अब्ज झाली.

ब) भारताच्या लोकसंख्येच्या वाढीचा दर हा चीन-च्या लोकसंख्येच्या वाढीच्या दराच्या दुपटीपेक्षाही अधिक आहे.

क) 2010 ते 2019 या कालावधीत भारताची लोकसंख्या 1.2%. दराने वाढून 136 कोटी झाली.

ड) जागतिक लोकसंख्येचे सरासरी आयुर्मान 72 वर्षे तर भारताचे 69 वर्षे आहे.

पर्यायी उत्तरे - 1) अ, ब, क 2) ब, क, ड
3) फक्त क 4) एकही नाही

Q.7) भारताच्या औद्योगिक विकास दराच्या योग्य जोड्या जुळवा

वर्ष	टक्केवारी
I) 2017-18	अ) 5.9%.
II) 2018-19	ब) 6.9%.
III) 2019-20	क) 2.5%.

पर्यायी उत्तरे - 1) I - क, II - अ, III - ब
2) I - ब, II - अ, III - क
3) I - अ, II - ब, III - क
4) I - क, II - ब, III - अ

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

Q.8) 'उत्पादनाच्या घटकांच्या मालकांना प्राप्त होणाऱ्या उत्पन्नाला' काय म्हणतात ?

1) घटक किंमत 2) बाजार भाव
3) स्थिर किंमत 4) घटक उत्पन्न

Q.9) योग्य विधाने ओळखा.

अ) अंतिम वस्तू - एका उत्पादन संस्थेने दुसऱ्या उत्पादन संस्थेकडून पुनर्विक्रीसाठी खरेदी केलेल्या वस्तू.

ब) मध्यवर्ती वस्तू - अशा वस्तू ज्यांची खरेदी उपभोगासाठी / गुंतवणूकीसाठी केली जाते.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) दोन्ही चूक 4) दोन्ही योग्य

Q.10) बाजारभाव = ...?....

1) घटक किंमत - अप्रत्यक्ष कर + अनुदाने
2) घटक किंमत + अप्रत्यक्ष कर - अनुदाने
3) घटक किंमत + उत्पादन कर - उत्पादन अनुदाने
4) ~~स्थिर~~ मूळ किंमत + उत्पाद कर + उत्पाद अनुदाने

Q.11) Gross National Happiness विषयी असत्य नसणारी विधाने ओळखा.

अ) भूतानचे राजे 'जिग्मे सिंगे वांगचूक' यांनी ही संकल्पना मांडली.

ब) GNH मोजण्यासाठी 4 महत्त्वाचे घटक आहे आर्थिक स्वयंपूर्णता, पर्यावरण, कल्याणकारी लोकशाही, सांस्कृतिक जपणूक व वाढ.

क) 18 जुलै 2018 रोजी लागू केलेल्या भूतान घटनेनुसार 'राष्ट्रीय नियोजन आयोगाचे' नाव बदलून 'Gross National Happiness Commission' असे केले.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ, क 2) फक्त ब, क
3) सर्वच योग्य 4) फक्त अ, ब

Q.12) स्थूल देशांतर्गत उत्पाद घ.कि. + परदेशातून प्राप्त निव्वळ घटक उत्पन्न = ?

1) GDPfc 2) NDPfc
3) GNPfc 3) NNPfc

Q.13) World Happiness Report 2020 नुसार अयोग्य विधान ओळखा.

अ) हा अहवाल आंतरराष्ट्रीय आनंदी दिनाचा म्हणजेच 20 मार्च ला जाहीर झाला.

ब) United Nations ने हा 8वा अहवाल जाहीर केला.

क) 156 देशांच्या यादीत भारताचा क्र. 144 आहे तर Finland ने सलग 3 ऱ्यांदा प्रथम क्रमांक पटकावला आहे.

ड) United States - 18th & UK - 13th Position.

पर्यायी उत्तरे - 1) अ, क 2) क, ड
3) फक्त क 4) एकही नाही

Q.14) स्वांतत्र्यपूर्व राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या योग्य जोड्या जुळवा.

अर्थतज्ञ	उत्पन्न / दरडोई उत्पन्न
I) दादाभाई नौरोजी	अ) 340 कोटी रु, 20 रु
II) विल्यम डिग्बी	ब) 390 कोटी रु, 17 रु
III) फिंडले शिरास	क) 1942 कोटी रु, 80 रु
IV) V.K.R.V. Rao	ड) 2301 कोटी रु, 78 रु
V) R.C. देसाई	ई) 2809 कोटी रु, 72 रु

पर्यायी उत्तरे

	I	II	III	IV	V
1)	अ	ब	क	ड	ई
2)	अ	ब	ई	ड	क
3)	अ	ब	क	ई	ड
4)	अ	ब	ड	क	ई

Q.15) अयोग्य विधान ओळखा.

अ) बाजारभावाला मोजलेला GDP म्हणजे Nominal GDP होय.

ब) स्थिर किंमतींना मोजलेल्या GDP ला Real GDP म्हणतात.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) दोन्ही अयोग्य 4) एकही नाही.

Q.16) GDP मापणासाठी 2011-12 या Base Year ची शिफारस कोणी केली होती ?

1) अभिजित सेनगुप्ता 2) प्रो. K सुंदरम
3) सौमित्र चौधरी 4) यापैकी नाही.

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

प्र.17) असत्य विधान ओळखा.

अ) GDP अवास्फितीक = $\frac{\text{मौद्रिक GDP}}{\text{वास्तविक GDP}}$

ब) हे GDP मधील वाढ/दर मोजण्याचे निर्देशक आहे.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त ब 2) फक्त अ
3) दोन्ही अयोग्य 4) एकही नाही.

प्र.18) 2015 मध्ये GDP मोजमापाविषयी केलेल्या बदलांविषयी अयोग्य विधान कोणते?

अ) Jan 2015 पासून GDPfc ऐवजी GDP at Constant Market Price चा वापर सुरु केला.

ब) मूलभूत किंमतींमध्ये केवळ उत्पादन कर व अनुदानांचा विचार केला जातो, उत्पाद कर व अनुदानांचा नव्हे.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) एकही नाही
3) फक्त ब 4) अ, ब दोन्ही

प्र.19) भारतात Green GDP मोजण्यासाठी कुणाच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करण्यात आली होती? (4 Aug 2011)

1) जयराम रमेश 2) पार्थदास गुप्ता
3) विजय केळकर 4) प्रणव सेन

प्र.20) योग्य विधान ओळखा.

अ) एका वर्षाचा GDP मागील वर्षाच्या GDP च्या तुलनेत जेवढ्या टक्क्यांनी वाढलेला असतो त्यास 'आर्थिक वृद्धी' म्हणतात.

ब) देशाचा GDP सतत वाढत जाण्याच्या प्रक्रियेला 'आर्थिक वृद्धी' म्हणतात.

पर्यायी उत्तरे - 1) दोन्ही अयोग्य 2) दोन्ही योग्य
3) फक्त अ 4) फक्त ब

प्र.21) 'मानवी विकास म्हणजे लोकांच्या निवडींच्या विस्ताराची प्रक्रिया होय' अशी व्याख्या कोणी केली आहे?

1) ब्रुटलँड आयोग 2) संयुक्त राष्ट्र
3) केंब्रिज विद्यापीठ 4) यापैकी नाही

प्र.22) समावेशी वृद्धी (Inclusive Growth) विषयी असत्य विधाने ओळखा.

अ) 11 व्या योजनेचा भर 'वेगवान व अधिक समावेशी वृद्धीच्या दिशेने' असे होते.

ब) 12 व्या योजनेचा भर 'जलद, शाश्वत व अधिक समावेशी वृद्धी' वर होता.

1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) दोन्ही अ, ब 4) दोन्हीही विधाने नाहीत

प्र.23) खालीलपैकी विकासाचे आर्थिक निर्देशक कोणते नाहीत?

अ) राष्ट्रीय उत्पाद/उत्पन्न ब) दरडोई उत्पन्न
क) दारिद्र्याचा स्तर ड) लोकसंख्या वाढीचा दर

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ, ब 2) फक्त क, ड
3) फक्त ड 4) फक्त क

प्र.24) खालीलपैकी विकासाचे सामाजिक निर्देशक कोणते आहेत?

अ) दारिद्र्याचा स्तर ब) उत्पन्न विषमता
क) शिक्षणविषयक निर्देशक ड) आरोग्यविषयक निर्देशक इ) लोकसंख्या वाढीचा दर
ई) लिंगविषयक निर्देशक

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ, ब, क 2) अ, ब, ई
3) अ, ब, इ 4) [redacted], क, (ड) इ, ई

प्र.25) 'मानव विकास निर्देशांकाचे जनक' म्हणून कोणाला संबोधले जाते?

1) अमर्त्य सेन 2) मेहबूब-उल-हक
3) इंजमाम उल हक 4) यापैकी नाही.

प्र.26) अ) 1990 मध्ये UNDP ने पहिल्यांदा मानव विकास अहवाल जाहीर केला?

ब) 2010 पासून या 3 मुख्य आयामांवरून दीर्घ व आरोग्यमय जीवन, शिक्षण, चांगले जीवनमान यावरून काढला जातो.

पर्यायी उत्तरे - 1) अ चूक, ब बरोबर
2) ब चूक, अ बरोबर
3) अ, ब, चूक 4) अ, ब बरोबर

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

Q.27) HDI हा 3 आयाम व 4 निर्देशांकोवरून काढून देशाचे मूल्य 0 ते 1 दरम्यान व्यक्त केले जाते, त्यानुसार देशांचे 4 गटांत वर्गीकरण केले जाते त्यांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

गट	मूल्य
I) अतिउच्च मानव विकास गट	अ) 0 ते 0.550
II) उच्च मानव विकास गट	ब) 0.550 ते 0.699
III) मध्यम मानव विकास गट	क) 0.700 ते 0.799
IV) निम्न मानव विकास गट	ड) 0.800 पेक्षा जास्त

पर्यायी उत्तरे

	I	II	III	IV
1)	अ	ब	क	ड
2)	ड	क	ब	अ
3)	ड	क	अ	ब
4)	अ	ब	ड	क

Mr. Sushil Sonawane Sir
Mob. No. 9657019760

Q.28) योग्य विधान ओळखा. (IHDI)

अ) असमानता समायोजित (HDI) 2010 पासून लागु केला.

ब) देशांमधिल लोकसंख्येबाबत असलेली मोठी असमानता समायोजित (Adjust) करून IHDI मोजला जातो.

क) HDI प्रमाणे त्याच 3 आयामांवरून काढला जातो.

ड) 4 ही निर्देशांकाबाबत समानता असल्यास IHDI हा HDI पेक्षा मोठा असेल.

ई) IHDI चे मूल्य HDI पेक्षा जसजसे कमी होईल तशी असमानता वाढत जाईल.

पर्यायी उत्तरे - 1) सर्व बरोबर 2) अ, ब, क, ड
3) अ, ब, क, ई 3) अ, ब, ड, ई

Q.29) लैंगीक असमानता निर्देशांकाबाबत (GII) असत्य विधाने ओळखा.

अ) 2010 पासून सुरु.

ब) 1995 मध्ये लागु केलेल्या लिंग आधारित विकास निर्देशांक (GDI) व लिंग सबलीकरण परिमाण (GEM) ची जागा GII ने घेतली

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) दोन्ही योग्य 4) दोन्ही अयोग्य

Q.30) लैंगीक असमानता निर्देशांकाबाबत योग्य जोड्या जुळवा. (GII)

आयाम	निर्देशांक
I) जनन आरोग्य	अ) महिलांचा शैक्षणिक स्तर
	ब) संसदीय प्रतिनिधीत्व
II) सबलीकरण	क) माता मर्त्यता
	ड) किशोर-वयीन जन्यता.

पर्यायी उत्तरे :-

	I	II
1)	अ, क	ब, ड
2)	ब, ड	अ, क
3)	क, ड	अ, ब
4)	अ, ड	ब, क

Q.31) लैंगिक विकास निर्देशांक (GDI) खालीलपैकी कोणत्या घटकांवरून काढला जातो.

अ) दीर्घ व आरोग्यमय जीवन ब) शिक्षण
क) चांगले जीवनमान

पर्यायी उत्तरे - 1) सर्व घटकांवरून 2) अ, ब
3) ब, क 4) अ, क

Q.32) United Nations in India, Dept. of International Development India & Data Intelligence firm Social Cops यांनी भारताचे पहिले SDG Dashboard MoSPI ने केव्हा Launched केले ?

1) 29 जून 2019 2) 29 जुलै 2019
3) 29 मे 2019 4) 29 Aug 2019

Q.33) Sustainable Development Report 2019 नुसार - योग्य नसलेली विधाने कोणती

अ) प्रथम 3 देश - 1. डेन्मार्क 2. स्वीडन 3. Finland

ब) भारत 115 व्या क्रमांकावर आहे (गुण 61.1)

क) शेवटचादेश - Central African Republic 162 व्या क्रमांकावर आहे (गुण - 39.1)

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त ब 2) फक्त क
3) दोन्ही योग्य 4) सर्व अयोग्य

Q.34) SDG Index 2.0 : 2019-20विषयी खालील योग्य विधाने ओळखा.

अ) 30 Dec 2019 रोजी नीती आयोगाचे उपाध्यक्ष डॉ. राजीव कुमार यांनी नवी दिल्ली येथे जाहीर केला.

ब) हा Index MoSPI, United Nations in India & Global Green Growth Institute यांनी संयुक्तपणे विकसित केला आहे.

क) यात SDG च्या 17 ध्येयांपैकी 16 ध्येये & 100 निर्देशांकांचा समावेश केला आहे.

ड) यात SDG च्या 17 व्या ध्येयाचा समावेश नाही.

पर्यायी उत्तरे - 1) अ, ब, क 2) ब, क, ड 3) अ, क, ड 4) सर्व योग्य

Q.35) SDG Index 2.0 : 2019-20 विषयी अयोग्य विधान ओळखा.

अ) यात राज्य / के.प्र ना 100 पैकी गुण देण्यात येतात. 100 गुण म्हणजे SDG चे ध्येय पूर्ण झाले.

ब) यानुसार भारताने 60 गुण प्राप्त केले. (2018 नुसार भारताचे 57 गुण होते)

क) 2018 मध्ये 17 पैकी 13 ध्येयांचा & 62 निर्देशांकांचा समावेश होता आणि SDG च्या 12, 13, 14 & 17 या ध्येयांचा समावेश नव्हता.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) फक्त क 4) एकही नाही

Q.36) अ) गुणांवरुन राज्यांचे 4 गटांत वर्गीकरण SDG Index 2.0 मध्ये केले जाते.

ब) यात SDG 6, SDG 7, SDG 9 मध्ये केलेल्या सकारात्मक बदलानुसार भारताने मागच्या वर्षीच्या तुलनेत 3 गुणांची कमाई करुन भारताने 60 गुण प्राप्त केले.

योग्य विधान ओळखा.

1) सर्व बरोबर 2) फक्त अ 3) फक्त ब 4) सर्व अयोग्य

Q.37) SDG Index 2.0 नुसार अयोग्य विधान कोणते?

अ) यानुसार एकही राज्य Aspirant महत्त्वाकांक्षी गटात नाही.

ब) 2018 मधील Aspirant गटातील UP, बिहार, आसाम हे सध्या Performer गटात आहे.

क) Top 3 राज्ये - केरळ (70), हिमाचल प्रदेश (69), तमिळनाडू, तेलंगणा & आंध्र प्रदेश प्रत्येकी (67).

ड) महाराष्ट्र, गुजरात, उत्तराखंड - 64 गुणांसह.

पर्यायी उत्तरे :- 1) अ, क, ड 2) अ, ब, ड 3) ब, क, ड 4) एकही नाही.

Q.38) मानव विकास अहवाल 2019 नुसार बरोबर विधाने ओळखा.

अ) 2019 ची Theme - Beyond Income, Beyond Averages, Beyond Today : Inequalities in Human Development in 21st century.

ब) UNDP ने 9 डिसेंबर 2019 ला जाहीर केला.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) सर्व बरोबर 4) सर्व चूक

Q.39) a) HDR - 2019 नुसार 189 देशांत नॉर्वे प्रथम क्रमांकावर असून नायजर शेवटचा देश आहे.

b) 189 देशांत भारत 0.647 गुणांसह 129 व्या क्रमांकावर आहे.

c) BRICS देशांच्या गुणांनुसार भारत शेवटचा आहे.

* अयोग्य विधान ओळखा.

1) a, b, c 2) b, c, a 3) फक्त c 4) एकही नाही.

Q.40) लैंगिक असमानता निर्देशांकात 2019 नुसार भारत 0.501 नुसार कितव्या क्रमांकावर आहे?

1) 120 2) 121 3) 122 4) 123

Mr. Sushil Sonawane Sir
Mob. No. 9657019760

Q.41) MDG क्रमांक & ध्येये यांच्या अयोग्य जोड्या ~~ओळखा~~ लावा.

MDG क्र. ध्येये

I) MDG 1 अ) अति दारिद्र्य व भूकेचे निर्मूलन

II) MDG 2 ब) सार्वत्रिक प्राथ.शिक्षण साध्य करणे

III) MDG 3 क) बाल मर्त्यतेचे प्रमाण कमी करणे

IV) MDG 4 ड) Gender Equality & Women Empowerment.

पर्यायी उत्तरे -

	I	II	III	IV
1)	अ	ब	क	ड
2)	अ	ब	ड	क
3)	ड	क	ब	अ
4)	क	ड	ब	अ

Q.42) अयोग्य जोडी ओळखा

अ) MDG 5 - माता आरोग्यात सुधारणा घडवणे

ब) MDG 6 - विकासासाठी जागतिक भागिदारी निर्माण करणे.

क) MDG 7 - पर्यावरणीय शाश्वतता साधणे

ड) MDG 8 - HIV/AIDS, मलेरिया व इतर रोगांशी सामना करणे.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ, क 2) फक्त ब, ड 3) फक्त ब 4) फक्त ड

Q.43) SDG चा कार्यकाळ ...... आहे?

1) 1 जानेवारी ते 31 डिसेंबर

2) 1 April ते 31 March

3) 1 July ते 30 जून

4) 1 May ते 30 April

Q.44) SDG मध्ये किती ध्येये & लक्ष्यांचा समावेश आहे?

1) 8 ध्येये 18 लक्ष्ये 2) 8 ध्येये, 21 लक्ष्ये

3) 17 ध्येये 169 लक्ष्ये 4) 17 ध्येये 179 लक्ष्ये

Q.45) योग्य विधाने ओळखा.

अ) MDG हे विकसनशील देशांना तर SDG हे सर्व देशांना लागू आहेत.

ब) MDG मुख्यत: दारिद्र्याशी संबंधित आहे तर SDG हे शाश्वत विकासाशी संबंधित आहे.

पर्यायी उत्तरे :- 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) दोन्ही योग्य 4) दोन्ही अयोग्य

Q.46) MDG चा कालावधी काय होता?

1) 1 Jan 2000 to 31 dec 2005

2) 1 April 2000 to 31 March 2015

3) 1 July 2000 to 30 June 2015

4) 1 May 2000 to 30 April 2015

Q.47) "शाश्वत विकास" हा शब्द प्रयोग पहिल्यांदा कशात केला गेला?

1) World conservation strategy 1980.

2) Rio - Earth Summitte 1992

3) क्योटो करार. 4) वरीलपैकी नाही

Q.48) International Union for the conservation of Nature & Resources तर्फे सादर झालेल्या World conservation Strategy मध्ये ब्रुटलँड अहवालात सन 1980 मध्ये चिरंतर विकास ही संकल्पना वापरली त्या अहवालाचे शिर्षक काय होते?

1) our bright Future 2) our Common future

3) our dark future 4) our uncommon future

Q.49) कोणती संकल्पना महिलांच्या क्षमतेपेक्षा त्यांच्या संधीवर लक्ष केंद्रीत करते?

1) मानव विकास निर्देशांक (HDI)

2) मानव दारिद्र्य निर्देशांक (HPI)

3) लिंगभाव सबलीकरण मापन (GEM)

4) दारिद्र्य तफावत निर्देशांक

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

Q.50) पुढील व्याख्या कोणी केली ?
"जो विकास मानवी गरजांचे समाधान चिरकाल टिकवणे व मानवी जिवनाचा दर्जा सुधारणे हे साध्य करणे म्हणजेच शाश्वत विकास होय."
1) ब्रुटलँड आयोग 2) रेमॉन्ड
3) K. पारिक 4) रॉबर्ट ॲलन

Q.51) मानव विकास अहवाल 1995 मध्ये लिंग सक्षमीकरण परिमाण ही संज्ञा काय दर्शविते ?
1) स्त्रीयांचे आयुर्मान अधिक आहे काय ?
2) स्त्रीयांच्या साक्षरतेचा & रोजगाराचा दर अधिक आहे का ?
3) लिंगदर हा स्त्रीयांच्या बाजूने आहे का ?
4) स्त्रीया आर्थिक & राजकीय क्षेत्रामध्ये सक्रीय सहभाग घेवू शकतात काय ?

Q.52) अयोग्य जोड्या ओळखा.
अ) SDG-1 - सर्व स्वरूपातील दारिद्र्य नष्ट करणे.
ब) SDG-2 - भूक नष्ट करणे, पोषण साध्य करणे, शाश्वत शेतीस प्रोत्साहन
क) SDG 3 - गुणवत्तेचे शिक्षण
ड) SDG 4 - चांगले आरोग्य व सुस्थिती
पर्यायी उत्तरे - 1) अ, ब 2) क, ड
3) सर्व चूक 4) सर्व योग्य

Q.53) योग्य विधाने ओळखा.
अ) SDG 5 - लिंग समानता
ब) SDG6 - स्वच्छ पेयजल व स्वच्छता
क) SDG7 - परवडण्याजोगे स्वच्छ ऊर्जा
ड) SDG9 - उद्योग, नवाचार, पायाभूत संरचना.
इ) SDG-13 - हवामान कृती
ई) SDG-17 - लक्ष्यपूर्तीसाठी भागीदारी
पर्यायी उत्तरे - 1) अ, ब, क 2) ड, इ, ई
3) सर्व योग्य 4) सर्व अयोग्य.

Q.54) GHI-2019 नुसार अयोग्य विधान ओळखा
अ) 2006 पासून International food Policy & Research Institute प्रकाशित करत होती.
ब) 16 oct 2019 रोजी म्हणजेच 'जागतिक अन्न दिनी German Orga. Welt Hunger Hilfe & Irish aid agency Concern Worldwide यांनी एकत्रितपणे तयार करून जाहिर केला.
क) 2019 ची Theme : The challenge of Hunger & climate Change.
ड) 4 घटकांद्वारे मोजून देशांना 0 ते 100 दरम्यान गुण दिले जातात.
पर्यायी उत्तरे - 1) ब, क, ड 2) अ, क, ड
3) सर्व योग्य 4) सर्व अयोग्य

Q.55) GHI (जागतिक भूक निर्देशांक) मध्ये खालीलपैकी कोणते घटक विचारात घेतात.
अ) बालमृत्यू ब) लोकसंख्येतील कुपोषण
क) बालकांतील शुष्क कुपोषण (wasting)
ड) बालकांतील खुरटे कुपोषण (stunting)
पर्यायी उत्तरे :- 1) अ, ब, क 2) अ, ब, ड
3) अ, क, ड 4) अ, ब, क, ड.

Q.56) GHI-2019 नुसार 117 देशांच्या यादीत भारत ____ वा तर 117 वा देश ____ आहे ?
1) 102, Central Affican Republic
2) 103, नायजर 3) 100, चाड
4) 97, अफगाणिस्थान.

Q.57) GHI 2019 नुसार अयोग्य विधानं कोणते ?
अ) भारतात फक्त 9.6% बालकांना (6 to 23 महिने) किमान स्वीकारार्ह पोषण मिळते.
ब) भारतात बालकांतील शुष्क कुपोषणाचे प्रमाण 20.8% तर खुरट्या कुपोषणाचे प्रमाण 37.9% आहे.
क) भारत दक्षिण आशीयाई देशांपेक्षा मागे आहे
पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) अ, ब, क 4) एकही नाही.

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

Q.58) 1997 पासून मानव विकास अहवालात मानवी दारिद्र्य निर्देशांक जाहिर केला जात होता त्याची जागा 2010 साली कोणी घेतली?

1) MPI 2) HPI 3) PI
4) GHI

Q.59) बहुवंचिता निर्देशांकाबाबत खालील योग्य विधाने ओळखा.

अ) 4 आयाम व 12 प्रमापके द्वारे तयार करण्यात येतो.
ब) UNDP & OPHI या संस्थांनी हा विकसित केला आहे.
क) यानुसार दारिद्र्याचे 3 गटांत वर्गीकरण केले जाते - असुरक्षित गट, बहुआयामी गरिब, तीव्र बहुआयामी गट.

पर्यायी उत्तरे :- 1) अ, ब 2) ब, क
3) अ, ब, क 4) तिन्ही अयोग्य

Q.60) MPI मध्ये 10 निर्देशांकात कशाचा समावेश होतो?

अ) इंधन ब) वीजपुरवठा क) स्वच्छता
ड) गृहनिर्माण इ) पीण्याचे पाणी ई) मालमत्ता
फ) शालेय वर्ष ग) बालक पटसंख्या

पर्यायी उत्तरे - 1) अ, क, ड, इ, ई
2) वरीलपैकी सर्व 3) ब, क, ड, फ, ग
4) एकही नाही.

Q.61) MPI खालीलपैकी कोणत्या आयामांवरून मोजला जातो?

अ) आरोग्य ब) शिक्षण क) राहणीमान दर्जा

पर्यायी उत्तरे :- 1) अ, ब 2) ब, क
3) अ, क 4) वरील सर्व

Q.62) Global MPI - 2019 विषयी बरोबर विधान कोणते?

अ) 2019 Theme - Illuminating Inequalities
ब) 11 जुलै 2019 ला 101 देशांचा मोजला त्यात 5.7 अब्ज लोकसंख्येपैकी 1.3 अब्ज नागरिक (23.1%) बहुआयामी गरिब आहेत.
क) 1.3 अब्ज लोकसंख्येपैकी 18 yrs खालील बालकांचे प्रमाण निम्मे तर 10 yrs खालील बालकांचे प्रमाण 1/3 आहे.

पर्यायी उत्तरे :- 1) फक्त अ 2) फक्त अ, ब
3) फक्त क 4) सर्व बरोबर

Q.63) MPI - 2019 विषयी अयोग्य विधान ओळखा

अ) 2005-06 ते 2015-16 या 10 वर्षात भारतातील 271 दशलक्ष लोक दारिद्र्यातून बाहेर आली.
ब) 2005-06 च्या 54.7% (तीव्र बहुआयामी गटातून) वरून 2015-16 मध्ये बहुआयामी दारिद्र्याचे प्रमाण 27.5% (असुरक्षित गटात) आले.

पर्यायी उत्तरे :- 1) फक्त अ 2) फक्त ब
3) दोन्ही 4) एकही नाही.

Q.64) कुटुंब बहुआयामी दारिद्र्य होण्याची शक्यता अशा वेळी जास्त असते जेव्हा वंचितता निर्देशांक ......

अ) 20% < 33.3% कमी असते.
ब) 33.3% < 50% पेक्षा कमी असते.
क) 50% पेक्षा जास्त असते.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त क 2) फक्त ब
3) फक्त अ 4) एकही नाही

Q.65) जोड्या जुळवा.

दारिद्र्याचे प्रमाण	वैशिष्ट्ये
a) MPI	i) दीर्घायुष्य, ज्ञान, योग्य जीवनमान
b) HPI	ii) शिक्षण व आरोग्यावरील खर्चाचा समावेश
c) सुरेश तेंडुलकर	iii) सार्वत्रिक मूलभूत उत्पन्न
d) प्रणव बर्धन	iv) 10 निर्देशांकांचा वापर

पर्यायी उत्तरे -

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	iv	i	ii	iii
2)	i	ii	iv	iii
3)	ii	iv	i	iii
4)	iii	ii	iv	i

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.
Mob. No. 9657019760

Q.66) " रोजगार नसलेल्या परंतू रोजगार मिळावा अशी इच्छा असलेल्या व्यक्तीला बेरोजगार म्हणता येईल ही व्याख्या कोणी मांडली.

1) A.C पिगू 2) आल्फ्रेड मार्शल
3) जॉन डाल्टन 4) J.B. Say

Q.67) भारत सरकारने दारिद्र्य निर्मुलनासाठी स्वीकारलेल्या त्री- आयामी दृष्टीकोनात खालीलपैकी कशाचा समावेश होत नाही?

1) किमान मूलभूत सुविधांची तरतूद
2) दारिद्र्य निर्मुलन कार्यक्रम
3) वृध्दीधारीत दृष्टीकोन
4) गरिबी अनुदान दृष्टीकोन.

Q.68) दारिद्र्य रेषेखालील लोकसंख्येच्या एकुण लोकसंख्येतील प्रमाणाला काय म्हणतात?

1) निरपेक्ष दारिद्र्य 2) सापेक्ष दारिद्र्य
3) दारिद्र्य प्रमाण 4) यापैकी नाही

Q.69) भारतातील दारिद्र्याचे मोजमापासाठी 'दारिद्र्य रेषा' ही संकल्पना वापरली जाते, ही संकल्पना कोणत्या संकल्पनेवर आधारित आहे?

1) सापेक्ष दारिद्र्य 2) निरपेक्ष दारिद्र्य
3) दोन्ही योग्य 4) दोन्ही अयोग्य

Q.70) योग्य जोड्या जुळवा.

Recall Periods	कालावधी
I) URP	a) 30 दिवस
II) MRP	b) 365 दिवस & 30 दिवस
III) MMRP	c) 365 दिवस, 7 दिवस & 30 दिवस

पर्यायी उत्तरे -

	I	II	III
1)	a	b	c
2)	b	c	a
3)	c	b	a
4)	a	c	b

Q.71) योग्य जोड्या जुळवा.

दारिद्र्य समिती	निकष
I) Y.K. अलघ	a) ग्रामीण 2400 Cal तर शहरी भाग 2100 Cal.
II) सुरेश तेंडूलकर	b) ग्रामीण 816 रु तर शहरी - 1000 रु (2011)
III) C. रंगराजन	c) ग्रामीण 2155 cal तर शहरी 2090 cal
IV) दांडेकर- रथ	d) 2250 Cal.
V) P.D. ओझा	e) Poverty Gap Concept
VI) गौरवदत्त मार्टीन रॅव्हॅलिन	

पर्यायी उत्तरे :-

	I	II	III	IV	V	VI
1)	a	b	c	d	d	e
2)	c	b	a	d	d	e
3)	b	c	a	d	d	e
4)	c	a	b	d	d	e

Q.72) अयोग्य जोडी ओळखा

अ) P.D. ओझा - ग्रामीण भाग 8 ते 11 रु & शहरी भाग 15 ते 18 रु MPCE

ब) दांडेकर रथ - ग्रामिण भाग 15 रु & शहरी भाग - 22.50 रु MPCE

क) B.S. मिन्हास - ग्रामीण भागात वार्षिक दरडोई खर्च पातळी 240 रु.

ड) मॉंटेकसिंग अहलुवालिया - ग्रा. 15 रु तर शहरी भाग 20 रु MPCE

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त अ, ब
3) अ, ब, क, ड 4) एकही नाही

Q.73) योग्य जोड्या लावा.

समिती		ग्रामीण दारिद्र्य
I) P.D. ओझा	-	a) 51.6 %.
II) दांडेकर रथ	-	b) 40 %.
III) B.S. मिन्हास	-	c) 50.6 %.
IV) P.K. बर्धन	-	d) 54 %.
V) मॉंटेकसिंग अहलुवालिया		e) 46.1 %.

	I	II	III	IV	V
1)	e	d	c	b	a
2)	b	c	d	a	b
3)	a	b	c	d	e
4)	a	b	e	c	d

Mr. Sushil Sonawane Sir - 9657019760

प्र.74) धनंजयराव गाडगीळ कार्यगटाबद्दल (1962) अयोग्य विधान ओळखा.

अ) 5 व्यक्ती असलेल्या कुटुंबांसाठी राष्ट्रीय किमान उपभोग खर्च 100 रु प्रतिमाह इतका निश्चित केला.

ब) केवळ आरोग्य व शिक्षणावरील खर्च गृहित धरला तर अन्नावरील खर्च वगळण्यात आला

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब

3) ~~फक्त~~ दोन्ही 4) एकही नाही.

प्र.75) Y.K. अलघ कार्यगटाबद्दल (1979) योग्य विधान ओळखा.

अ) दारिद्र्य टोपली संकल्पना सुचवली.

ब) ग्रामीण भागासाठी 2155 cal तर शहरी भागासाठी 2090 cal / प्रतिव्यक्ती प्रतिदिन निश्चित केला.

क) MPCE - ग्रामीण - 49.09 रु
शहरी - 56.64 रु

ड) यानुसार नियोजन आयोगाला 1973-74 मध्ये 54.9 %. दारिद्र्य भारतात आढळले.

पर्यायी उत्तरे :- 1) अ, ब, क 2) अ, क, ड

3) ब, क, ड 4) सर्व योग्य

प्र.76) लकडावाला तज्ञ गटाबद्दल (1989) अयोग्य विधाने ओळखा.

अ) दारिद्र्य टोपलीत 'अन्न' हाच घटक बसवला.

ब) अखिल भारतीय दारिद्र्यरेषेचे विभाजन प्रत्येक राज्यासाठी तसेच ग्रामीण व शहरी भागासाठी वेगळी दारिद्र्य रेषा निश्चित केली.

क) MPCE च्या मोजमापासाठी 'MRP' पद्धतीचा वापर केला

ड) MPCE - ग्रामीण - 49 रु तर शहरी भागात - 57 रु केला.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त ड 2) फक्त क

3) फक्त ब 4) फक्त अ

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

प्र.77) लकडावाला तज्ञ गटाबद्दल योग्य विधाने ओळखा.

अ) मार्च 1997 पासून ते Jan 2011 पर्यंत याच पद्धतीनुसार दारिद्र्याचे मोजमाप केले.

ब) 1993-94 मध्ये 36 %. भारतात आढळले.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब

3) अ, ब दोन्ही 4) एकही नाही.

प्र.78) सुरेश तेंडुलकर यांनी आधीच्या समित्यांमधील 3 दोष दाखवले ते कोणते?

अ) दारिद्र्य टोपलीत 'अन्न' घटकाचा अभाव

ब) सदोष चलनवाढीचा निर्देशांक

क) 'अन्न' घटक कालबाह्य झाला आहे

ड) शिक्षण व आरोग्य घटकांचा अभाव.

पर्यायी उत्तरे - 1) अ, ब, क 2) ब, क, ड

3) अ, क, ड 4) अ, ब, ड

प्र.79) तेंडुलकर समिती विषयी योग्य जोड्या लावा.

वर्ष	MPCE
I) 2004-05	a) ग्रा. 356.30 रु श. 538.60 रु
II) 2009-10	b) ग्रा. 672.8 रु श. 859.6 रु
III) 2011-12	c) ग्रा. 816 रु श. 1000 रु

	I	II	III
1)	a	b	c
2)	b	c	a
3)	c	b	a
4)	a	c	b

प्र.80) तेंडुलकर गटानुसार योग्य जोड्या लावा.

वर्ष	दारिद्र्य प्रमाण
I) 2004-05	a) 21.9 %.
II) 2009-10	b) 37.2 %.
III) 2011-12	c) 29.8 %.

1) I-b, II-c, III-a 2) I-a, II-b, III-c
3) I-c, II-b, III-a 4) I-c, II-a, III-b

प्र.81) रंगराजन समितीने खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीचा वापर करुन MPCE ठरवला?

1) URP 2) MRP 3) MMRP 4) CRP

प्र.82) C. रंगराजन समितीबद्दल (2012) अयोग्य विधान ओळखा.

अ) कॅलरी उपभोगाच्या निकष ग्रामीण भागासाठी 2090 Cal तर शहरासाठी 2155 Cal लावला.

ब) MRP पद्धतीद्वारे भारतात 29.5% दारिद्र्य आढळले.

क) लकडावाला पद्धतीचा स्वीकार करावा तर तेंडुलकर पद्धतीचा त्याग करण्याची शिफारस केली.

पर्यायी उत्तरे - 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) अ, ब, दोन्ही 4) एकही नाही

प्र.83) रंगराजन पद्धतीविषयी (2012) अयोग्य विधान ओळखा.

अ) दारिद्र्यरेषेखालील लोकांची सर्वाधिक संख्या छत्तीसगढ मध्ये (809 लाख) आहे.

ब) तर दारिद्र्याचे सर्वाधिक प्रमाण उत्तर प्रदेश मध्ये (48%) आहे.

1) दोन्ही अ, ब 2) एकही नाही 3) फक्त अ 4) फक्त ब

प्र.84) C. रंगराजन समितीनुसार दारिद्र्याचे प्रमाण महाराष्ट्रात ____% तर गरीब लोकांची संख्या ______ होती ?

1) 20%, 228 लाख 2) 47.7%, 488 लाख 3) 46%, 328 लाख 4) 44%, 275 लाख

प्र.85) निती आयोगाच्या पहिल्याच बैठकीत दारिद्र्य निर्मुलनासाठी कोणाच्या अध्यक्षतेखाली कृतिदल स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला ?

1) अरविंद पनगढीया 2) विवेक देबरॉय 3) C. रंगराजन 4) रघुराम राजन

प्र.86) जागतिक दारिद्र्य रेषेविषयी योग्य जोड्या लावा.

वर्ष	दारिद्र्यरेषा
I) 1990	a) प्रतिदिन 1.90 $
II) 2008	b) प्रतिदिन 1.25 $.
III) oct 2015	c) प्रतिदिन 1 $

पर्यायी उत्तरे- 1) I-a, II-b, III-c 2) I-b, II-c, III-a 3) I-c, II-b, III-a 4) I-a, II-c, III-b.

प्र.87) जे कामगार स्वतःच्या कृषि/गैरकृषि उपक्रमांमध्ये (घरगुती/गैर घरगुती) काम करतात आणि त्याबद्दल नियमित आधारावर पगार/मजूरी मिळवतात त्यांना काय म्हणतात?

1) नियमित पगारदार / मजूरी कामगार
2) किरकोळ मजूरी कामगार
3) स्वयंरोजगारीत 4) मदतनीस

प्र.88) बेरोजगारीचा दर = ___?___

1) श्रमशक्ती - बेरोजगार
2) (कामगार ÷ एकूण लोकसंख्या) × 1000
3) (बेरोजगार ÷ श्रमशक्ती) × 1000
4) (बेरोजगार ÷ एकूण लोकसंख्या) × 1000.

प्र.89) अदृश्य / प्रच्छन्न (Disguised) बेरोजगारी विषयी योग्य विधान ओळखा.

अ) सीमान्त उत्पादकता शून्य असते.

ब) एखादे काम जेवढे व्यक्ती क्षमतेचा पूर्ण वापर करून करु शकतात त्यापेक्षा जास्त व्यक्ती त्या कामात गुंतलेले असतो.

पर्यायी उत्तरे - 1) दोन्ही योग्य 2) दोन्ही अयोग्य 3) फक्त ब 4) फक्त अ

प्र.90) सर्वेक्षण पूर्व 7 दिवसांतील कोणत्याही एका दिवसात किमान 1 तास काम करणाऱ्या व्यक्तीस कोणत्या स्वरुपात रोजगारात आहे असे मानले जाते ?

1) CWS 2) CDS 3) UPS 4) UPSS

प्र.91) 45 वर्षातील सर्वाधिक बेरोजगारी दर 2017-18 मध्ये ____% ठरला आहे या आधी हा दर 1972-73 मध्ये अधिक ठरला होता.

1) 4.1% 2) 5.1% 3) 6.1% 4) 7.1%

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.

प्र.92) महाराष्ट्राचा बेरोजगारी दर 2011-12 मध्ये 1.3 % वरून 2017-18 मध्ये ____ %. ठरला आहे ?

1) 4 %. 2) 5 %. 3) 6 %. 4) 7 %.

प्र.93) किरकोळ मजुरी कामगारांचे प्रमाण 2011-12 च्या 29.9 %. वरून 2017-18 च्या ____ %. कमी होवून ____ %. झाले ?

1) 4 %., 25.9 %. 2) 5 %., 24.9 %.
3) 6 %., 23.9 %. 4) 3 %, 26.9 %.

प्र.94) नियमित पगारदार वर्गातील महीला कामगारांचे प्रमाण 2011-12 च्या 13 %. वरून 2017-18 %. मध्ये वाढून ____ %. झाले ?

1) 20 %. 2) 21 %. 3) 22 %. 4) 23 %.

प्र.95) स्वयं रोजगारीत कामगारांचे प्रमाण 2017-18 मध्ये ____ %. झाले आहे ?

1) 52.2 %. 2) 50 %. 3) 51 %. 4) 52 %.

प्र.96) श्रमशक्ती सहभाग दर = (____ ÷ एकूण लोकसंख्या) × 1000.

1) कार्यशक्ती 2) रोजगार
3) बेरोजगार 4) श्रमशक्ती

प्र.97) सर्वेक्षणपूर्व 365 दिवसांमध्ये 183 दिवस किंवा अधिक कालावधीसाठी आर्थिक कृतींत गुंतलेल्या व्यक्तींना ____ दर्जावर रोजगारात असल्याचे मानले जाते ?

1) UPS 2) CWS 3) CDS 4) UPSS

प्र.98) बऱ्याच क्षेत्रांमध्ये लोकांना करारावर घेतले जाते, करार संपल्यानंतर पुढील काम मिळेपर्यंत आढळणाऱ्या बेरोजगारीस काय म्हणतात ?

1) तांत्रिक बेरोजगारी 2) चक्रीय बेरोजगारी
3) घर्षणात्मक बेरोजगारी
4) प्रासंगिक बेरोजगारी

प्र.99) घर्षणात्मक बेरोजगारी आणि संरचनात्मक बेरोजगारी या दोन प्रकारांना मिळून कोणती बेरोजगारी मिळते ?

1) नैसर्गिक बेरोजगारी.
2) दीर्घकालीन / जुनाट बेरोजगारी.
3) कमी प्रतिची बेरोजगारी.
4) सुशीक्षित बेरोजगारी.

प्र.100) 15+ वरील असे व्यक्ती जे काम शोधतही नाही व जे काम करतही नाही त्यांना काय म्हणतात ?

1) श्रम शक्ती 2) कार्य शक्ती
3) बेरोजगार
4) श्रमशक्ती बाहेरील व्यक्ती.

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Akola.
Mob. No. 9657019760

If you have any doubts regarding some questions then feel free to ask me on my whatsapp number which is given above in timing 11 AM to 6 PM.

Q.13) Finland, Denmark, Switzerland.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1→	3	1	3	4	4	4	3	4	3	2
11→	3	3	4	1	4	2	1	2	2	1
21→	2	4	3	4	2	4	2	3	3	3
31→	1	1	3	4	4	1	4	3	4	3
41→	2	2	1	3	3	1	1	2	3	1
51→	4	2	3	3	4	1	4	1	2	2
61→	4	4	4	3	1	1	4	3	2	1
71→	1	4	3	2	2	2	3	2	1	1
81→	3	3	1	1	1	3	1	3	1	1
91→	3	2	2	2	1	4	1	4	1	4

Answer key

Mr. Sushil Sonawane Sir
The Unique Academy, Pune.
Branch - Akola, Dhule.